

Azərbaycanın müstəqilliyi illərində tarixi mövzulu pyeslərin səhnə həlli

Mələhət Ağayeva,
AMEA Memarlıq və İncəsənət İnstitutunun "Teatr, kino və televiziya"
şöbəsinin elmi işçisi, sənətsünaslıq üzrə fəlsəfə doktoru
E-mail: melahet-agayeva@mail.ru

Məlumdur ki, dramaturqlar tarixi mövzulu əsərlərə müraciət edərkən tarixi dürüstlüyü tam mühafizə etməyi, tarixi şəxsiyyətləri olduğu kimi verməyi vacib sayırlar. Qəhrəmanlarının əlamətdar cəhətlərini, tərcümeyi-halının mühüm nöqtələrini tarixin inkişaf qanunları baxımından ümumiləşdirib onun yaşadığı dövrü, bu dövrün pafosunu, qabaqcıl ideyalarını əks etdirirlər.

Xalq artisti Amaliya Pənahovanın 1992-ci il noyabrın 10-da Bakı Bələdiyyə Teatrını yaratması ölkəmizin ictimai-mədəni həyatında əlamətdar hadisə oldu. Məqsədi insanlarda vətənpərvərlik, fədakarlıq, qəhrəmanlıq hissini yüksəltmək olan teatr Nəriman Nərimanovun "Nadir şah" tarixi faciəsini tamaşaya qoydu. 10 fevral 1996-cı ildə Gənc Tamaşaçılar Teatrının səhnəsində nümayiş olunan "Nadir şah" tamaşasının premyerası böyük uğurla keçdi. "Nadir şah" tarixi faciəsinə Ələkbər Kazımovski quruluş vermişdi. Quruluşçu rejissor tarixə sərbəst yanaşma prinsipini əsas götürərək əsərdə dramaturji gərginliyi zəiflədən ayrı-ayrı səhnələri və hətta bütöv surətləri çıxarmış, əsas ideya yükünü müasir dövrün siyasi hadisələri ilə analogiya təşkil edən motivlərin üzərinə salmışdı. Əsəd Cahangir "Xalq qəzeti"ndə "Bələdiyyə Teatrında "Nadir şah" tamaşası" adlı məqaləsində rejissor yozumu haqqında öz fikirlərini belə qeyd edir: "Uğurlu rejissor yozumu hesabına tamaşaçı bir neçə əsr bundan əvvəl şah sarayında baş verən tarixi faciədə müasir Azərbaycan siyasi həyatındakı faciələrin əsas ştrixlərini sezmə bilər" (5).

Tamaşada Nadir şah obrazını Azad Şükürov canlandırırdı. Obrazın (Nadir şah – red.) səhnə təqdiminin çətin və həlledici məqamı sui-qəsd səhnəsindən başlanırdı. Fitnəkar saray əyanlarının hiyləsinə aldanıb oğlundan şübhələnən və yeganə balası – iyirmiyaşlı vəliəhd Rzaqulunun gözlərinin çıxarılmasına hökm verən Nadirin daxilində ata ilə şahın mübarizəsi gedirdi. Nadir şah – A.Şükürov bütün dəhşəti ilə hiss edirdi ki, Gülcahanın yalvarışlarına tab gətirməyib hökmü dəyişə bilər və buna

görə hərəmindən daha çox, sanki özünə dediyi "Olmaz... Olmaz!" sözləri ilə atalıq duyğusunu boğur, böyük ağrı bahasına olsa da, qərarında sabit qalırdı.

Nadiri istər bir ata, istərsə də bir şah kimi faciəsinin zirvəsi Rzaqulunun günahsızlığı üzə çıxan andan başlandı. Nadir şah – A.Şükürov faciəni bir ehtişam, tragik bir ehtirasla yaşayırdı.

Ərini hədsiz dərəcədə sədaqətlə sevən bir qadın, balasının yolunda canından belə keçməyə hazır olan ana – Gülcahan obrazını Esmiraldə Şahbazova oynayır, onun səhnəyə hər gəlişi ilə tamaşa zalına sanki ılıq, zəif bir işıq şüası düşürdü. Ancaq Nadir şahın Rzaqulu haqqında verdiyi dəhşətli hökm səhnəsi dərin daxili yaşantı əvəzinə çox vaxt rejissor mizanlarının icrası hesabına ötürürdü. Buna görə də dramaturji materialdan irəli gələn tragik qat bütün miqyası ilə açılmırdı.

Rzaqulu obrazını aktyor Mahir Vətənhax təbii, real cizgilərlə canlandırırdı. Finalda kor Rzaqulunun – M.Vətənhaxın ata-anasının cəsədi üzərində uzanmış əllərinin titrəyişini, barmaqlarının giziltisini tamaşaçı da öz canında duyur, aktyorun heç bir cəlmə belə demədən yaratdığı bu təsirli səhnənin hesabına vəliəhdin kor

edilməsi, doğrudan da, bütün məmləkətin gözsüz, işıqsız qalması kimi geniş sosial-fəlsəfi pafos və mündəricə kəsb edə bilirdi.

Tamaşada xalq artisti S.Bəsirzadə (Ana), əməkdar artistlər M.Avşarov (Cavad xan), F.Mehdiyev (Mirzə Mehdi xan), Ə.Soltanovun (Məhəmməd xan), R.İbrahimov (Səlim xan), E.Təvəkküloğlu (Rza xan) və Z.Məmmədov (Cəfər xan) obrazların uğurlu səhnə təcəssümünü yarada bilmişdilər.

Əsəd Cahangir tamaşanın ünvanına dediyi xoş sözlərlə yanaşı, bəzi xırda iradlarını da qeyd edir: "Tamaşada kütləvi səhnələrin zəifliyi dərhal hiss olunur. Nadirin sərkərdələri rolunda həddən artıq gənc tələbələrin səhnəyə çıxarılması da, bizcə, reallığa xələl gətirir və tamaşanın effektivini aşağı salır. Əsərin mətni üzərində əhəmiyyətli "redaktə" işi aparən rejissorun bəzi arxaikləşmiş əcnəbi sözləri müasir variantları ilə əvəz etməsinə də ehtiyac duyulur" (5).

AMEA-nın müxbir üzvü İncilab Kərimov tamaşa haqqında öz fikirlərini belə ifadə edir: "Ümumi qayəsi, irəli sürdüyü fikir və ideya etibarilə müasir dövrümüzə, respublikamızın həyatında baş verən siyasi hadisələrlə səsleşən "Nadir şah" əsərinin tamaşası həm rejissor işi, həm bədii tərtibatı (quruluşçu rəssam Elbəy Rzaquliyev) və musiqisi, həm də aktyor ifası cəhətdən diqqəti cəlb edir; bu mühüm komponentlərin yüksək səviyyəli, professional işbirliyi tamaşanın uğuruna səbəb olmuşdur" (6, *sah. 150*).

Bakı Bələdiyyə Teatrı 1996-cı və 1998-ci illərdə Türkiyədə qastrollda olarkən "Nadir şah" tamaşasını da özləri ilə aparmışdılar. Türkiyənin Qars, Ərzurum, Ağrı, Van şəhərlərində olan kollektiv digər tamaşalarla yanaşı, "Nadir şah" əsərini də izləyicilərə təqdim etmişdi. Teatrın kollektivi müvəffəqiyyətli çıxışlarına görə həmin valiliklərin təşəkkür məktubları və qiymətli hədiyyələri ilə mükafatlandırılıb.

Azərbaycan ədəbiyyatının görkəmli simalarından biri olan İlyas Əfəndiyev "Hökmdar və qızı" tarixi pyesini 1990-cı il yanvarın 20-də Bakıda gülləbaran edilmiş şəhidlərimizin əbədi xatirəsinə ithaf etmişdi. XVIII əsrin xronikası əks olunan faciədə tariximizin daha ağırlı bir mərhələsi torpaqlarımızın parçalanması fonunda milli qürur hissi ilə qabardılırdı. 25 dekabr 1996-cı ildə Azərbaycan Dram Teatrının səhnəsində həmin əsərin ilk tamaşası göstərildi. Quruluşçu rejissor

Mərahim Fərzəlibayovun böyük zəhməti sayəsində ərsəyə gələn tarixi pyes uğurlu səhnə təcəssümünü tapdı. Tamaşada xanlıqlar dövründə torpaqlarımızın parçalanması səbəbləri, xəyanətkar və satqın qüvvələrin iç üzünü açmaqla XVIII əsrlə bu günümüz arasında bir körpü salınırdı.

"Hökmdar və qızı" tarixi dramı vətənpərvərlik, müstəqillik, milli azadlıq hissiyyatlarını şüurlara həkk edir və gənclərimizi bu istiqamətdə tərbiyələndirirdi. Azərbaycan tarixinin ən ağır çağlarından olan bu dövrdə kiçik xanlıqlara parçalanan xalqımızı yadelli basqınlardan daha çox, daxili çəkişmələr əldən salırdı. Müstəqillik iddiasında olan xanlar dörd yandan gələn xarici təhlükələrə qarşı birləşmək əvəzinə kor bir siyasətlə bir-birini didişdirirdilər.

Qarabağ xanlığı üçün təhlükə həm cənubdan, həm də şimaldan idi. Cənubdan Qacar sülaləsinin nümayəndəsi Şuşanı ələ keçirmək istəyirdi. O, ilk dəfə 1795-ci ildə xeyli müddət Şuşanı mühasirədə saxlasa da, məğlub olur. 1797-ci ildə Şuşa işğal edilir. Həmin vaxt öz ailəsi ilə Car-Balakənə qaçan İbrahim xan Ağa Məhəmməd şah Qacar öldürüldükdən sonra Şuşaya qayıdır. Bu dövrlərdə rus işğalları da başlayırdı. Azərbaycan xanlıqları birləşə bilmədiyi üçün bütövlükdə ölkənin parçalanması labüd idi. İbrahim xan ruslara qarşı müqavimətin istənilən nəticəni verməyəcəyini görüb 1805-ci ildə Sisianovla bağladığı müqaviləyə görə rus tabeliyini qəbul etdi. Bu, böyük tarixi səhv idi. Belə ki, 1 il sonra İbrahim xan qətlə yetirildi. I və II rus-İran müharibələri nəticəsində Azərbaycanın şimal torpaqları ruslar tərəfindən işğal olundu.

İbrahim xan torpaqlarımızı rusların əsarətindən qurtarmaq üçün Azərbaycan xanlıqlarını birləşdirməyə çalışır, amma bu cəhdlər alınmırdı. Çünki İbrahim xan, Kəlbəli xan, Cavad xan, Fətəli xan – hamısı şahlıq istəyirdi. Ancaq vəhdətə gəlib, bir şah seçib ona itaət etsəydilər, bəlkə də faciədən xilas ola bilərdilər.

O zaman "Hökmdar və qızı" tamaşasına baxmağa gələn ali qonaqlar arasında ümummilli liderimiz Heydər Əliyev, respublikamızda qonaq olan görkəmli alim, türkdilli ölkələrin Milli Pediatriya Cəmiyyətləri Birliyinin fəxri prezidenti İhsan Doğramacı da vardı. Tamaşadan sonra səhnə arxasına keçən Heydər Əliyev və İhsan Doğramacı yaradıcı kollektivi təbrik etdilər. Mərhum prezidentimiz tanınmış yazıçının xalqa, ədəbiyyata misilsiz xidmətini vurğuladı: "İlyas Əfəndiyev Azərbaycan teatrına çox böyük töhfələr verib, böyük xidmətlər göstərib, çox dəyərli əsərlər yaradıbdır. İlyas Əfəndiyevin yaradıcılığı başqa cəhətlərlə yanaşı, bir də ona görə əhəmiyyətlidir ki, o öz əsərlərində Azərbaycan xalqının tarixinin çox mühüm səhifələrini ədəbiyyat, teatr vasitəsilə bugünkü nəsillərə çatdırır, həm də müasir həyatımızın müsbət və mənfi cəhətlərini çox gözəl təsvir edir... Hesab edirəm ki, xalqımız bu əsərlərdən çox bəhrələnmişdir" (3). Bu söhbətə qoşulan İhsan Doğramacı da tamaşanı yüksək qiymətləndirərək dedi: "Hökmdar və qızı" əsərini böyük tarixi bir tablo kimi qiymətləndirirəm və Allah-taala Azərbaycanın müstəqilliyini əbədi edəcəkdir" (7, *sah. 170*).

Rejissor Mərahim Fərzəlibəyov istedadlı aktyorları seçərək vahid bir ansambl yaratmağa müvəffəq olmuşdu. Xalq artisti Əliabbas Qədirov Qarabağ hakimi İbrahim xanın, onun təmsalında isə bütün Azərbaycanın başına gələn faciənin böyüklüyünü təmkinlə açırdı. "Şah İsmayıl Xətəinin əkdiyi toxumları göyərtmək istəyən" İbrahim xan doğma övladı Ağabəyim ağanı Fətəli şahla baş hərəm kimi verib onunla qohum olmaq, Azərbaycan xanlıqlarını birləşdirib vahid Azərbaycan dövləti yaratmaq istəyirdi.

Tamaşada Ağabəyim ağa obrazını əməkdar artist Bəsti Cəfərova yaradırdı. B.Cəfərova Ağabəyim ağanın taleyindəki təlatümləri, ağrı ilə duyğularının tüğyan edib qarşılaşdığı səhnələri ölçü hissini itirmədən, incəliklə birləşdirib tamaşaçılara çatdırırdı.

Vanya Koxa (xalq artisti Səyavuş Aslan), Axund Mirmöhşün ağa (xalq artisti Həsən Məmmədov), Cavad xan (əməkdar artist Bürcəli Əsgərov), Kəlbəli xan (əməkdar artist Məcnun Hacıbəyov), Tubu xanım (əməkdar artist Səfurə İbrahimova), Məhəmməd xan (Şahin Cəbrayıl), Saday bəy (Sabir Məmmədov) obrazlarını canlandıran, özlərinəməxsus istedad sahibi olan bu sənətkarların oyunu əsərin verdiyi sərrast material əsasında bir-birini uğunla tamamlayırdı. Şahmar Ələkbərzadə aktyorların uğunlu oyunu haqqında deyirdi: "Aktyorlar müəllifin verdiyi ideyaları gözəl duyaraq özlərinin həyəcanı, kədəri və sarsıntıları kimi oynayırdılar. Onlara "oynayırlar" sözü yaraşmır, məhz yaradırdılar" (4).

Tamaşanın uğununu təmin edən məsələlərdən biri də əsərə verilən bədii tərtibatdır. Rəssam İsmayıl Əsədovlunun quruluşu, Azərbaycan xanlıqlarının faciəsini xəritə ilə ürək şəklində verməsi və o ürəyə saplanan düşmən qılıncı müəllif qayəsini açan tapıntıdır. Əsərə yeni musiqi yazılmamış, Polad Bülbüloğlunun və Vəsisif Adıgözəlovun əsərlərindən, həmçinin xalq musiqisindən məharətlə istifadə olunmuşdu. Akademik Bəkir Nəbiyev tamaşanın müvəffəqiyyətlərini göstərməklə yanaşı, maddi çətinliklər ucbatından nəzərəcarpan bəzi qüsurları da vurğulayıb: "Təkcə bunu qeyd etmək lazımdır ki, tamaşada məşğul olan aktyorların heç birinə oynadıqları obrazların dövrünü, həyat tərzini, ictimai mövqeyini əks etdirən və onları fərdi ölçülərinə uyğun gələn xüsusi paltar biçilməmiş, bütün rekvizit 20–25 il bundan əvvəlki tamaşalar münasibətilə tikilən nimdaş libaslar arasından "seçilmiş", böyüdülmüş, yaxud kiçildilmişdir. Məlum maddi səbəblər üzündən tamaşaya xüsusi musiqi də sifariş edilməmişdir" (9).

Milli tarixin əvvəllər qadağa qoyulmuş səhifələrinə baş vuran şair-dramaturq B.Vahabzadə Azərbaycan varlığının dərin qatlarına nüfuz etmişdi. Məhz bu yaradıcılıq axtarışlarının bəhrəsi olan "Özümüzü kəsən qılınc" ("Göytürklər") tarixi pyesi meydana gəldi və ilk tamaşası 1998-ci il aprelin 10-da rejissor Ağakəşi Kazımovun quruluşunda Akademik Milli Dram Teatrında göstərildi. Azərbaycan Demokratik Cümhuriyyətinin 80 illiyinə həsr olunan bu pyesdəki hadisələr 1450 il bundan əvvəl ulu əcdadlarımız I Göytürk dövlətinin istiqlal uğrunda Çinə qarşı apardığı mübarizədən bəhs edir.

Azərbaycan tarixinin yeni səhifələrinin yazıldığı bir zamanda yaradıcılığında daha çox monumentallığa üstünlük verən quruluşçu rejissor Ağakəşi Kazımovun, bu əsəri də klassik üslubda səhnəyə gətirməsi qanunauyğun idi. Material da buna tam cavab verirdi. Tarixi sənədlər əsasında yazılan, 2 hissədən və 12 şəkildən ibarət olan pyesdə tarixi şəxsiyyət olan Gur Şadın I Göytürk dövlətinin istiqlalı uğrunda mübarizəsindən söz açılırdı. "Özümüzü kəsən qılınc" ("Göytürklər") faciəsində Bumin Xaqanla onun qardaşı İstəmi Xaqanın hakimiyyətlərindən sonra zəifləmiş, dağılmaq təhlükəsi qarşısında qalmış Göytürklər dövlətinin ikinci dəfə yüksəlişi diqqət hədəfindədir. Tamaşa barəsində təəssüratlarını qələmə almış xalq yazıçısı Hüseyn Abbaszadə göstərir ki: "Faciənin mötərizədə yazılan ikinci adı "Göytürklər"dir. Çoxları bilmir ki, nə üçün əcdadlarımıza göytürklər deyirdilər. Bunu dəqiqləşdirməkdən ötrü bir mötəbər tarixçi-alim dostumla söhbət elədim. O dedi ki, qədim türklər islam dinini qəbul etməmişdən öncə Günəşə sitayiş edirdilər. Hər gün dan söküləndə yığıb əllərini göyə qaldırıb Günəşin doğmasını ibadət eləyə-eləyə qarşılayır, axşamüstü Günəş batanda onu eyni mərasimlə yola salırdılar. Buna görə də onlara Göytürklər deyirdilər" (1).

Göründüyü kimi, müəllif tarixə müraciət etməklə eyni zamanda bu günümüzə səsləşən məqamlara, müstəqillik uğrunda çarpışmalara əngəl olan yaxın tarixin hadisələrinə də ayna tutur, yaltaqlıq, takt-tac viruslarının genetik kodlarını açmağa çalışır.

Tamaşa əsərə, yadelli işğalçılara qarşı mübarizə aparan xalqın istək və arzularının təcəssümü idi. Əqidə bütövlüyü, vətənpərvərlik, mənəvi yenilməzlik tamaşada olduqca aktual və müasir səslənirdi. Tamaşağının gözü qarşısında cərəyan edən hadisələr, səslənən

fikirilər, obrazların hərəkət və əməlləri səhnədə gördüyü ilə 1988-ci ildən bəri yaşadığı neçə-neçə fəlakət və faciələri izləməyə, xalqımıza, torpağımıza edilən erməni təcavüzünü göz önünə gətirməyə imkan verirdi.

Tamaşa haqqında öz fikirlərini bölüşən Mələhət Ağayeva əsərin böyük müvəffəqiyyətlə keçən ilk səhnə quruluşunu təhlil edərək ya-

zırdı: "Tamaşanın quruluşçu rejissoru, əməkdar incəsənət xadimi Ağakışi Kazımovun işi yalnız rejissorluq qabiliyyətinə, nikbin əhval-ruhiyyəli, monumental, tarixi qəhrəmanlıq tamaşası yaratmaq bacarığına görə deyil, həm də məhz xeyrin şəərə nisbətən çox güclü olduğunu göstərmək iqtidarına görə müsbət qiymətləndirilir" (2). Ümumi ictimai rəyə görə, o, tamaşa yaradıcıları ilə əlbir yaradıcılıq səyi nəticəsində müəllif fikrini tamaşaçıya dəqiq və aydın çatdırmağa nail oldu. Tamaşanın quruluşçu rəssamı İsmayıl Əsədovlu və bəstəkar Cavanşir Quliyev tarixi-ictimai faciənin sənət dili ilə açılması üçün bütün imkan və istedadlarından yetərinca istifadə etmişdilər.

Ulu öndər Heydər Əliyev tamaşadan razı qaldığını bildirərək demişdi: "Sizin hamınız öz rolunuzu o qədər gözəl ifa etdiniz ki, birinizi o birinizdən seçə bilmərəm. Hamınız çox gözəl ifa etdiniz. Hər biriniz öz ifanızla çox gözəl təsir bağışladınız. Xüsusən əsərin mənasını, məzmununu çatdırdınız. Ona görə mən sizi təbrik edirəm. Bu əsəri gözəl yaratdığınıza görə sizi yüksək qiymətləndirirəm" (8). Həmçinin qeyd etmişdi ki: "Əsərin xüsusiyyəti ondan ibarətdir ki, burada hansı rolun baş rol olduğunu demək çətindir" (8). Ustad teatrşünas səviyyəsində söylənilən bu fikrin məna və mahiyyəti olduqca dərinidir. Əslində, burada söhbət həm əsərin, həm tamaşanın dramaturji quruluşundan, həm də ansambl bütövlüyündən gedirdi. Obrazlar bədii materialla taraz yüklənmiş tamaşada mükəmməl ansambl vasitəsilə əsas məqsədin "Türkün gücü onun birliyindədir" fikrinin həyata keçməsinə xidmət edirdi.

Rejissor quruluşunda təqdirəlayiq cəhətlərdən biri də tamaşanın

klassik üslubda qurulması idi. Ağac öz kökləri üstə dayanıb, qol-budağı isə ətrafa şaxələnmişdi. Yəni əsərdəki hadisələr tarixi qatda saxlanılır, VI–VII əsrlərdəki Göytürk özüllü üzərində baş verənlər bu gün də müasirlik ruhunu qoruyub saxlayırdı.

Tamaşanın müvəffəqiyyətli alınmasında aktyor ansamblının əməyi qeyd olunmalıdır. Əliabbas Qədirovun (Qara Xaqan), Ramiz Məlikovun (Dulu Xaqan), Nurəddin Mehdiqanlının (Gur Şad), Laləzar Mustafabəylinin (İçgen Xatun), Məleykə Əsədovanın (Selcan), Zemfira Nərimanovanın (Banu Çiçək), Sənubər İsgəndərovanın (Siyan Şi), Rafiq Əzimovun (Mubi Tərxan), Məcnun Hacıbəyovun (Salur xan), Rəsul Həsənzadənin (İltəriş), Aslan Şirinovun (Şeytan), Mətanət Atakişiyevanın (Mələk) dolğun səhnə surətləri aktyorların böyük yaradıcılıq zəhmətinin, yeni sənət axtarırlarının gözəl nümunəsi idi.

Tarixi ibrət və müasirlik ruhunu təcəssümləndirən "Özümüzü kəsən qılınc" tamaşası kollektivin yaradıcılıq uğuru olub teatrın repertuarından uzun müddət çıxmamış, 1998-ci ilin noyabr ayında Azərbaycan Akademik Milli Dram Teatrının kollektivi Türkiyənin Ərzurum, Sivas, Qeysəri və Ankara şəhərlərində qastrolda olarkən də tamaşaçılar tərəfindən rəğbətlə qarşılanmışdı.

"Nadir şah", "Hökmdar və qızı" və "Özümüzü kəsən qılınc" tarixi əsərlərini xalqımızın tarixi taleyi haqqında səhnədən səslənən cəsarətli monoloq da adlandırmaq olar. Bu pyeslərdə tarixin özü müasirliyin təhlili üçün bədii materiala çevrilərək fəlsəfi-analitik ümumiləşdirməyə səbəb olur, müasir teatr təfəkkürünün işığında reallıq kəsb edirdi. ♦

Ədəbiyyat:

1. Abbaszadə H. Türk özünə qayıdanda. "Ədəbiyyat qəzeti". 24 aprel 1998-ci il.
2. Ağayeva Mələhət. Bəxtiyar Vahabzadə pyeslərinin səhnə taleyi. Bakı, "Xəzər Universiteti" nəşriyyatı, 2013, 158 s., səh. 90.
3. "Azərbaycan" qəzeti. 23 sentyabr 1997-ci il.
4. Ş.Ələkbərzadə. Ürəyə saplanan qılınc. "Mədəniyyət" qəzeti. 29 dekabr 1996-cı il.
5. Əsəd C. Bələdiyyə Teatrında "Nadir şah" tamaşası. "Xalq qəzeti". 11 iyul 1996-cı il.
6. İncilab Kərimov. Bakı Bələdiyyə Teatrı. Bakı, "Çinar-Çap" nəşriyyatı, 2008, 488 s., səh. 114.
7. İncilab Kərimov. Sənət, sənətkarlar və sənətkarlıq haqqında. Bakı, "Ulu" nəşriyyatı, 2005, 228 s., səh. 170.
8. "Xalq qəzeti". Bakı, 14 aprel 1998-ci il.
9. Nəbiyev B. İbrətamiz tamaşa. "Azərbaycan" qəzeti. 27 dekabr 1996-cı il.

Резюме

В статье говорится о сценическом решении драм в Бакинском Муниципальном Театре "Надир шах" (10.02.1996) Н.Нариманова, в Академическом Национальном Драматическом Театре "Повелитель и его дочь" (25.12.1996) И.Эфендиева, "Göytürklər" (10.04.1998) Б.Вагабзаде. В обсуждается режиссёрская, композиторская работа, художественная постановка и актёрские исполнения.

Ключевые слова: патриотизм, героизм, драматург, режиссёр, актёр.

Summary

In the article there is spoken about the stage solution of plays in Baku Municipal Theatre "Nadir shah" (10.02.1996) by N.Narimanov, Azerbaijan Dramatic Theatre "Sovereign and his daughter" (25.12.1996) by I.Efendiyev, "Goyturks" (10.04.1998) by B.Vahabzade. In the performances such qualities as patriotism, heroism are put forward, producer's work, composer's music, artistic arrangement and actor's performing are discussed.

Key words: patriotism, heroism, playwright, producer, actor.